

Multikulturalnost u doba korone

prevođenje i dostupnost udžbenika i pratećeg materijala u nastavi

Sladana Milinković

Sudski tumač za latinski jezik

Predsednik Udruženj stalnih sudskih prevodilaca i tumača Srbije

Izdavanje udžbenika je precizno regulisano zakonom i podzakonskim aktima

- Zakon o udžbenicima i drugim nastavnim sredstvima (1973, 1988, 1993) osnovano JP Zavod za izdavanje udžbenika i nastavna sredstva
- Zakonom o udžbenicima („Službeni glasnik RS“, 2018. godine)
- Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ("Sl. glasnik RS", br. 88/2017, 27/2018 - dr
- Pravilnik o planu udžbenika („Službeni glasnik RS-Prosvetni glasnik“, 2010.)
- Pravilnik o dozvoli za izdavanje udžbenika – licenci („Službeni glasnik RS“, broj 6/2010)
- Pravilnik o sadržini i načinu vođenja centralnog registra objekata („Službeni glasnik RS“, broj 21/2010)
- Pravilnik o izmenama pravilnika o planu udžbenika
- Pravilnik o izdavanju niskotiražnih udžbenika: („Službeni glasnik RS“, broj 30/2010)
- Pravilnik o načinu i postupku izbora lica na Listu ocenjivača, programu obuke za ocenjivače, etičkom kodeksu lica koja učestvuju u postupku odobravanja udžbenika i postupku imenovanja članova Komisije za ocenu rukopisa udžbenika („Službeni glasnik RS“, broj 87/15)
- Pravilnik o načinu prilagođavanja sadržaja i/ili formata udžbenika, („Službeni glasnik RS“, broj 55/17)
- Pravilnik o bližim uslovima i kriterijumima za izbor drugih stručnih lica i članova komisije za pripremu stručne ocene kvaliteta rukopisa i stručnog mišljenja („Službeni glasnik RS“, broj 94/18)
- Pravilnik o bližim uslovima i kriterijumima za izbor članova stručne komisije koja vrši ekspertizu rukopisa udžbenika i članova komisije za pripremu ekspertskog mišljenja („Službeni glasnik RS“, broj 94/18)

Ustanove od javnog značaja sa poverenim nadležnostima:

- Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja
- Pokrajinski sekretarijat za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
- Nacionalni prosvetni savet
- Zavod za unapređenje obrazovanja i vaspitanja
- Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja
- Pedagoški zavod Vojvodine
- Javno preduzeće Zavod za izdavanje udžbenika

Druga tela i prosvetni organi:

- Komisije za ocenu rukopisa
- Lista ocenjivača udžbenika
- Stručni recenzenti za proveru kvaliteta prevoda
- Nacionalni saveti (nacionalnih manjiha i nacionalnih zajednica)
- Odbori za obrazovanje pri nacionalnim savetima

ostali uključena u ovaj proces:

- autori rukopisa
- urednici
- recenzenti
- lektori
- prevodioci
- ocenjivači
- redaktori
- korektori

Kako zakon propisuje postupak za odobrenje udžbenika

Ovaj ažurirani pravni okvir ima još nekoliko ključnih elemenata:

- udžbenike mogu izdavati svi registrovani izdavači, ali ako izdaju na srpskom onda moraju i na jezicima nacionalnih manjina
- ukoliko ne mogu da udovolje ovoj potrebi, moraju da uplate određenu svotu u fond iz kog se finansiraju troškovi javnog predućea za izdavanje udžbenika

Udžbenik koji se usled tržišnih okolnosti svake godine ponovo izdaje

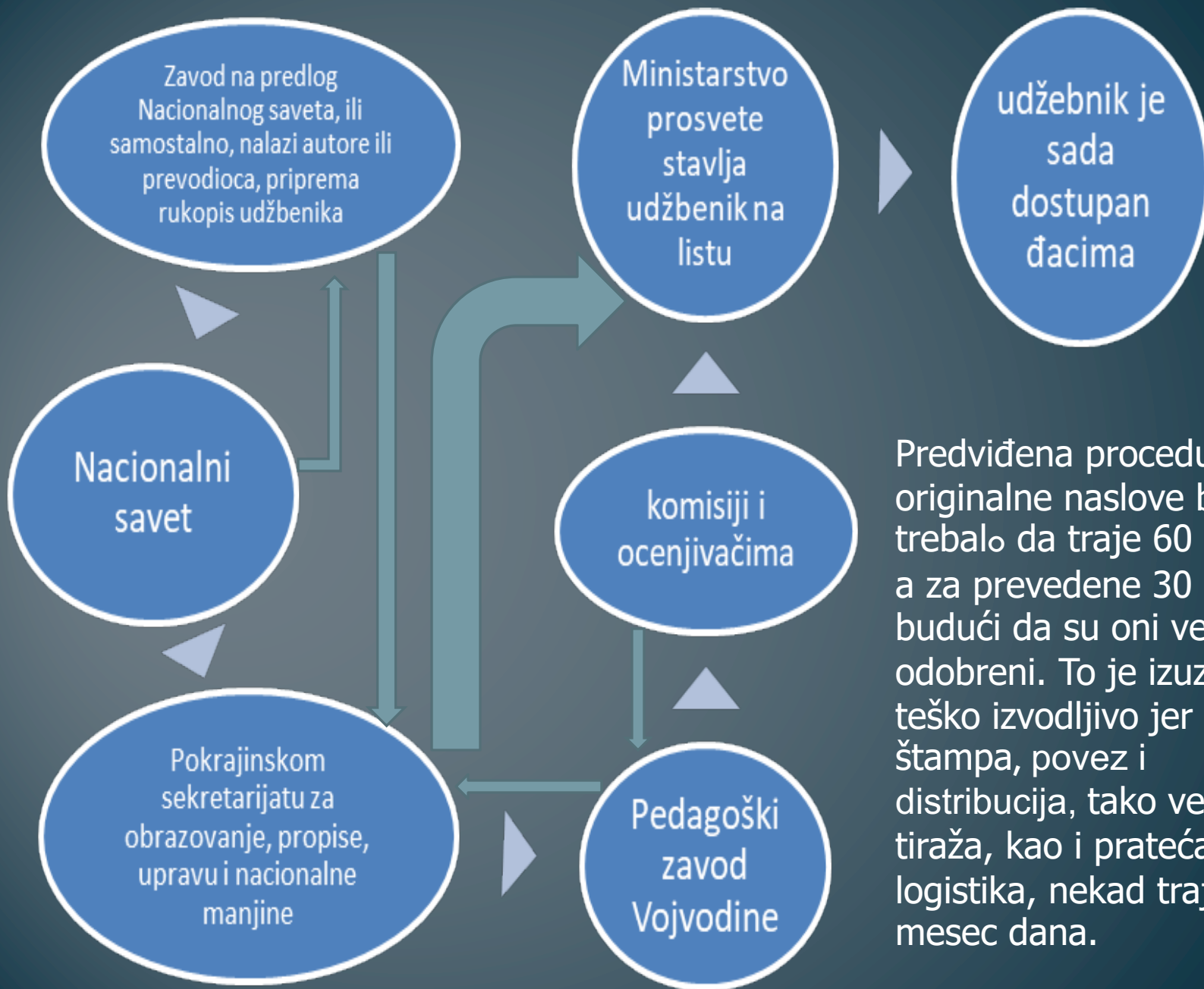
Apel SANU (Београд, 27. новембар 2020.):

- Zakon o udžbenicima liberalizovao je tržište, a JP Zavodu ostavio najveće obaveze
- Način izbora udžbenika uzrokovao je pojavu korupcije i krši Zakon o monopolu
- Na slobodnom tržištu izdavači udžbenika nisu ravnopravni, jer je Zavod za udžbenike jedini obavezan da štampa niskotiražna izdanja, raspisuje tendere i sl.
- Tržište udžbenika je trenutno izvan državne kontrole, što je neshvatljivo, štetno i neprihvatljivo za bilo koju uređenu državu
- Obećanja da će se liberalizacijom tržišta poboljšati kvalitet, nažalost, nisu urodila plodom, kao ni to da će država od privatnika ubirati veći porez nego što ga plaća Zavod.
- U izdavačkoj delatnosti privatnih izdavača, kojih ima više desetina, nema prave kontrole ni u oblasti tiraža, niti prodaje, a diskutabilan je i njihov kvalitet.
- **DA bi se očuvalo dostojno mesto Zavoda za udžbenike, kao ustanove od posebnog nacionalnog značaja, trebalo bi doneti novi Zakon o udžbenicima koji bi bio sličan onome koji je važio od 1973. do 1993. godine.**

Procedura izdavanja udžbenika u slučaju

posebne potrebe (mimo konkursa Ministarstva)

- ukoliko na Javni poziv, nijedan izdavač ne podnese zahtev za odobravanje udžbenika za određeni predmet na srpskom i jeziku i pismu nacionalne manjine, Ministarstvo nalaže javnom izdavaču da pripremi nedostajuće udžbenike i određuje rok u kojem je obavezan da podnese zahtev za njihovo odobravanje na srpskom jeziku, prevod na jezik i pismo nacionalne manjine.
- To kaže Zakon, ali ako se neki potreban udžbenik i pored toga ne nađe na Listi, Nacionalni savet nacionalne zajednice može (i treba) da zahteva izradu ili prevod tog udžbenika od Javnog izdavača, njegovo odobravanje i stavljanje na Listu odobrenih udžbenika na jezicima nacionalnih manjina za predškolsku ustanovu, osnovnu i srednju školu.

Predviđena procedura za originalne naslove bi trebalo da traje 60 dana, a za prevedene 30 dana, budući da su oni već odobreni. To je izuzetno teško izvodljivo jer samo štampa, povez i distribucija, tako velikih tiraža, kao i prateća logistika, nekad traju po mesec dana.

U pogledu udžbenika na jezicima nacionalnih manjina, ključan deo procesa se prenosi na Nacionalne savete, kojih u Srbiji prema zvaničnom registru ima 23, od kojih 15 objavljuje udžbenike

Objavljaju udžbenike na svom jeziku:

- mađarski
- slovački
- rusinski
- rumunski
- romski
- bunjevački
- bošnjački
- hrvatski
- bugarski
- makedonski
- vlaški
- slovenački
- češki
- albanski
- ukrajniski

Ne objavljuju udžbenike na svom jeziku:

- grčki
- egipatski
- nemački
- aškalijski
- crnogorski
- poljski
- ruski
- jevrejski

Kompletna ponuda za sve razrede

	slovački	mađarski	rusinski	rumunski	
UZRAS	189	176	143	131	
predškolski uzrast		14			
1. razred	12	10	9	8	
2	12	6	8	15	
3	17	12	10	9	
4	17	14	9	12	
5	13	10	11	13	
6	16	13	17	11	
7	26	25	23	17	
8	18	40	20	20	
ukupno	131	130	107	105	
I srednje škole	17	13	10	8	dobro
II	13	9	8	7	zadovoljavajuće
III	16	4	9	5	nedovoljno
IV	12	6	9	6	nema udžbenika
ukupno	58	32	36	26	

Delimična ponuda za sve razrede

	bosanski 111	hrvatski 100	bugarski 91	albanski 58	
UZRAST					
predškolski uzrast	11			3	
1. razred	15	7	7	8	
2	9	7	2	9	
3	13	8	8	3	
4	14	7	7	4	
5	13	11	9	7	
6	10	11	9	8	
7	8	15	10	6	
8	12	13	9	6	
ukupno	94	79	61	54	
I srednje škole	3	13	9	1	dobro
II	2	4	11	1	zadovoljavajuće
III	1	2	6	1	nedovoljno
IV	0	2	4	1	nema udžbenika
ukupno	6	21	30	4	

Nedovoljna ponuda za sve razrede

	vlaški	slovenački	makedonski	češki	romski	ukrajinsk						
UZRAST	1	1	2	2	4	17						
predškolski uzrast	nema udžbenika											
1. razred							1	1	1	1	1	2
2							nema udžbenika			1	1	1
3							nema udžbenika			nema udžbenika		2
4							nema udžbenika			nema udžbenika		2
5							nema udžbenika					
6							nema udžbenika					
7							nema udžbenika					
8							nema udžbenika					
ukupno	1	1	2	2								
I srednje škole	nema udžbenika											
II							nema udžbenika					
III							nema udžbenika					
IV							nema udžbenika					
ukupno	0	0	0	0	0	0						

dobro	
zadovoljavajuće	
nedovoljno	
nema udžbenika	

Na slobodnom tržištu izdavači udžbenika nisu ravnopravni, jer je Zavod za udžbenike jedini obavezan da štampa niskotiražna izdanja

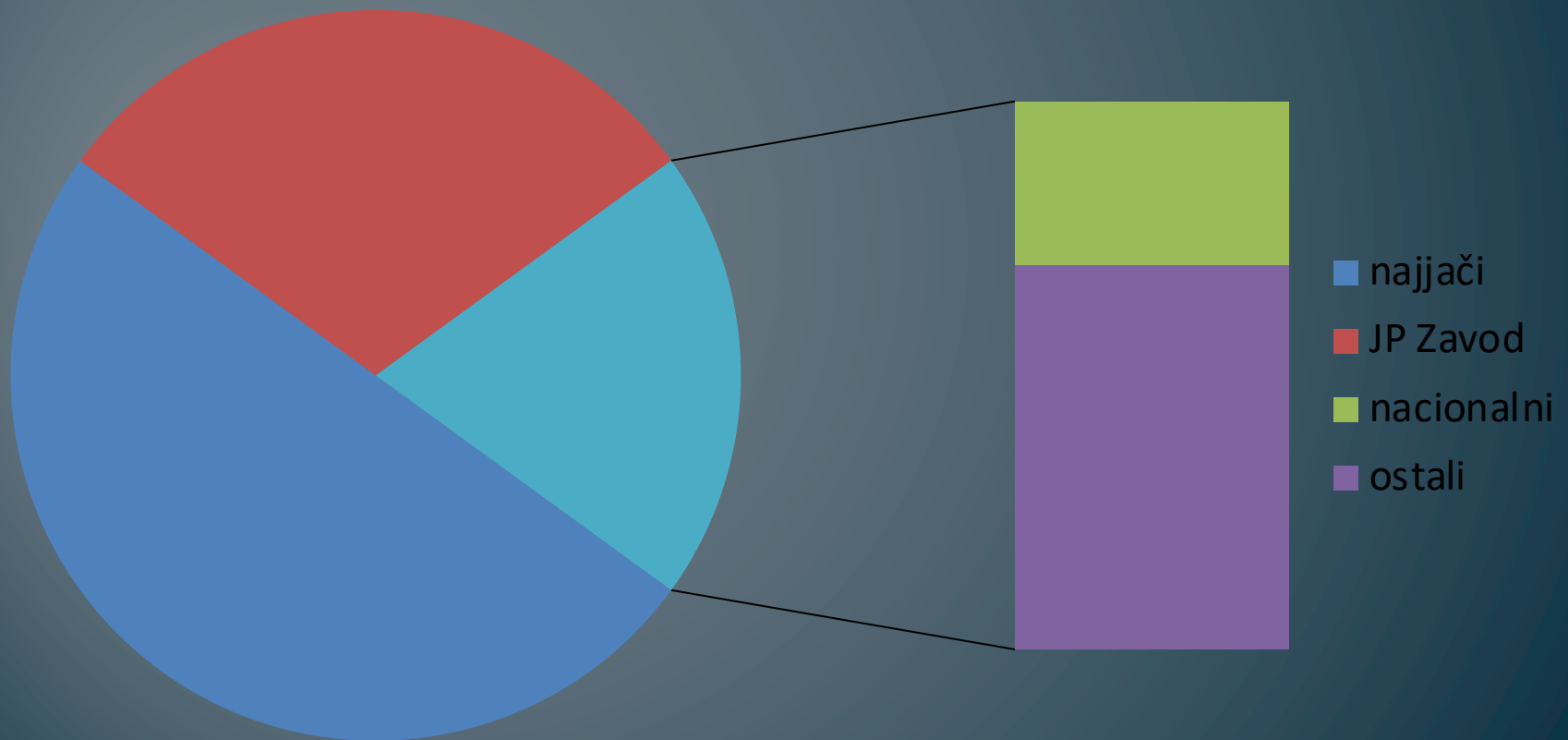
Broj štampanih udžbenika po izdavačima prema katalogu odobrenih naslova 2020/2021.

JP Zavod	756	74%
Klett	112	11%
Bigz	59	6%
Kreativni	32	3%
ostale IK	60	6%
	1019	

S druge strane, jedino JP Zavod štampa udžbenike za pojedine jezike: bunjevački, vlaški, romski, češki i makedonki štampati mora, a ti mali poslovanje su gubitkom

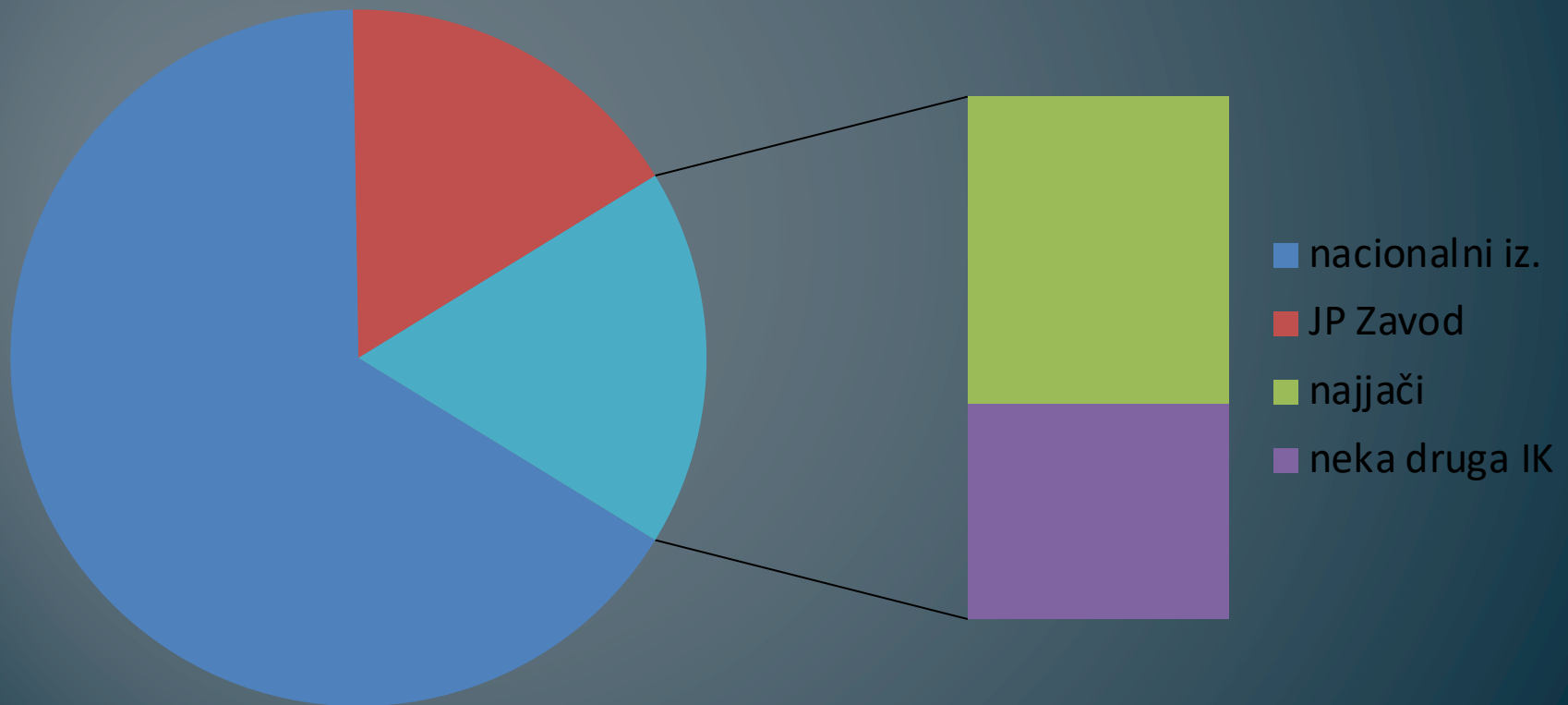
Udžbenici na mađarskom jeziku po izdavačima

Sales

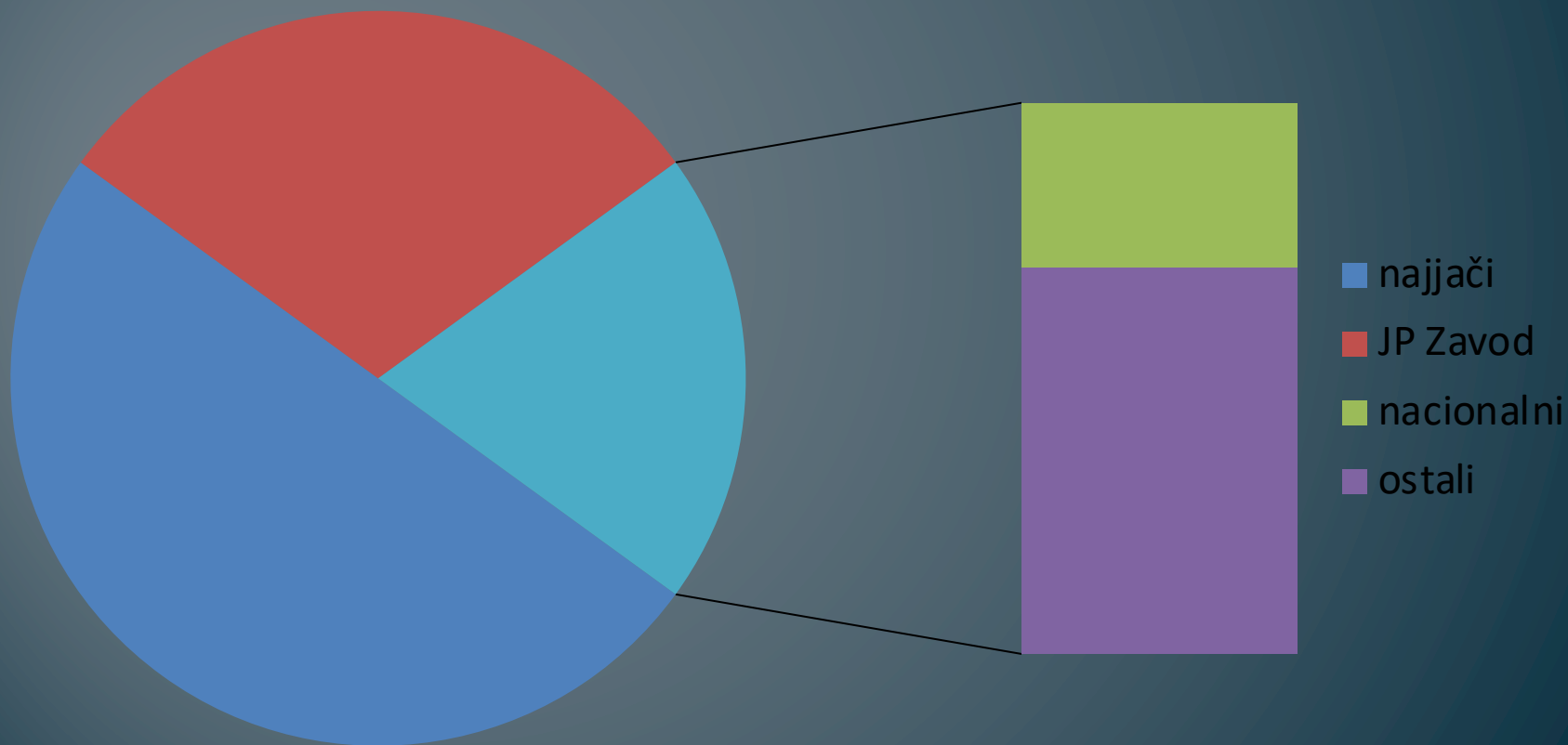
Udžbenici na albanskom jeziku po izdavačima

Sales

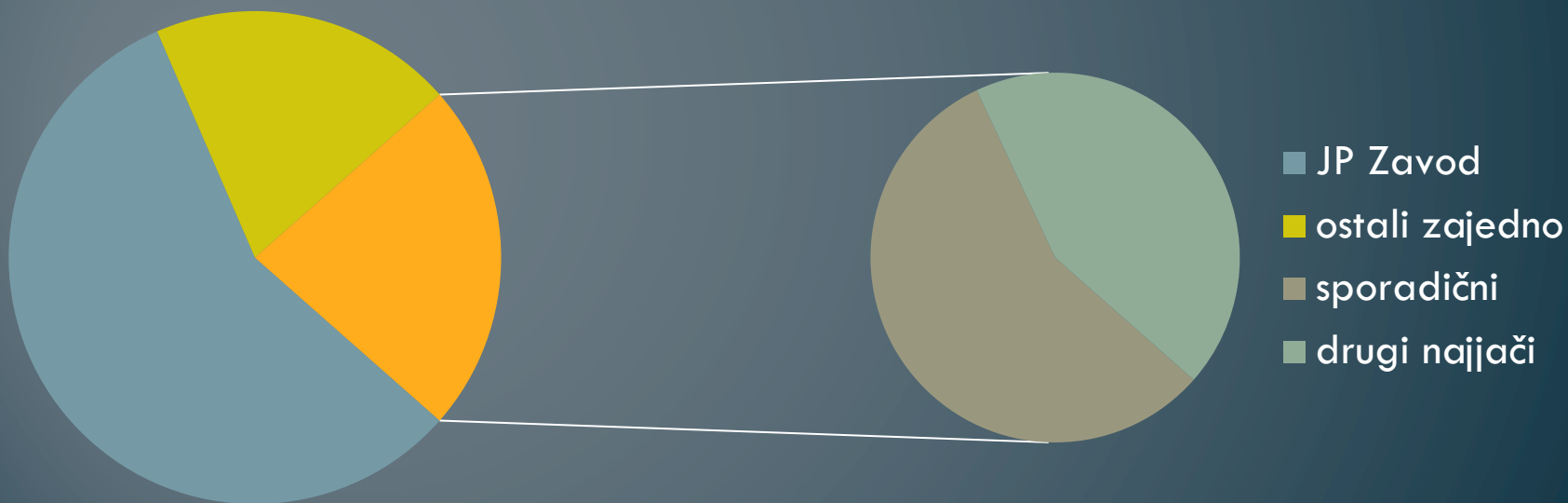
Udžbenici na bosanskom jeziku po izdavačima

Sales

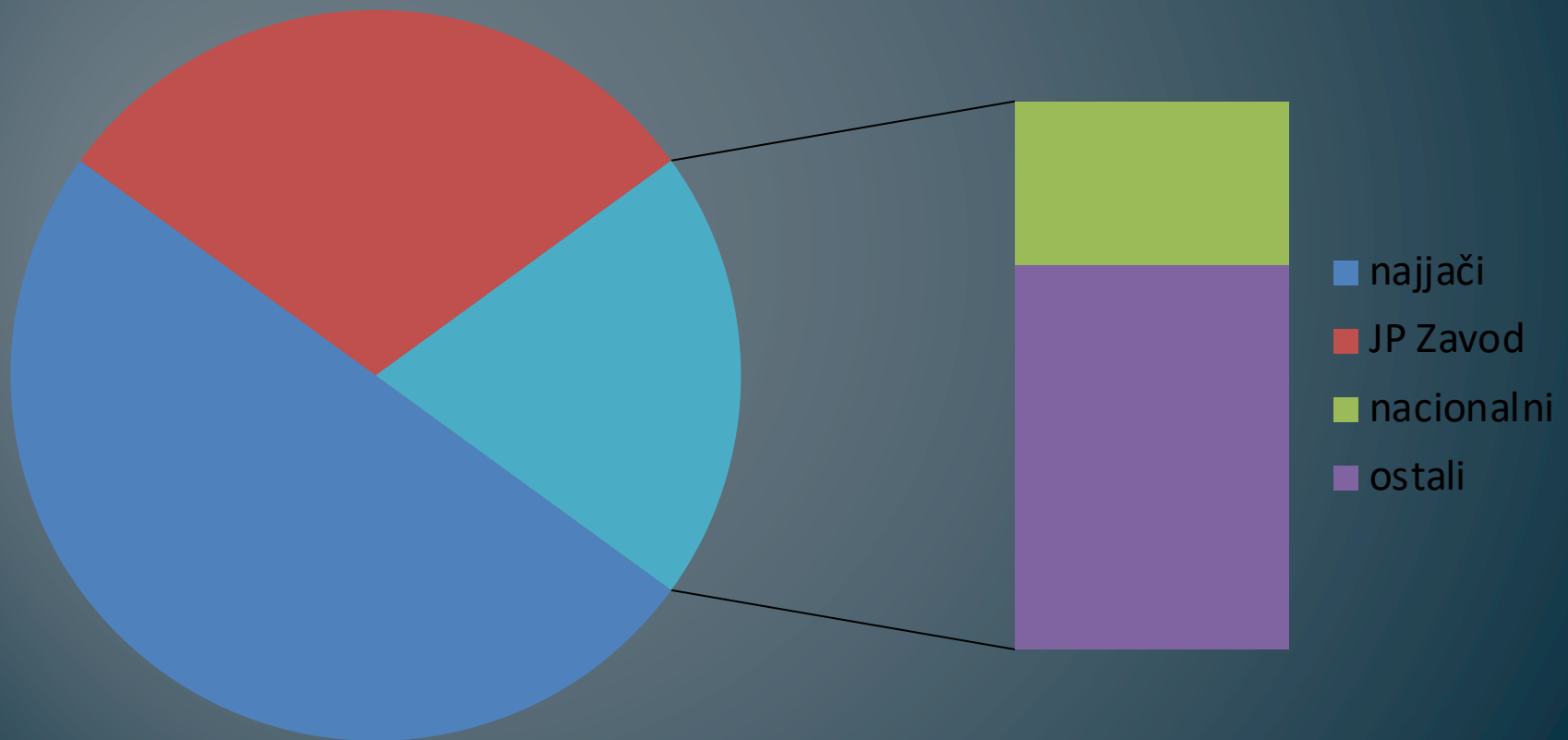
Udžbenici na bugarskom jeziku po izdavačima

Sales

Udžbenici na mađarskom jeziku po izdavačima

Sales

Problemi u izdavanju udžbenika na jezicima nacionalnih manjina

- Nacionalni saveti neretko nemaju kapacitet dovoljan da odgovore izazovima prevođenja svih potrebnih udžbenika (ugl. stručnog sadržaja),
- uvoz u ovim okvirima gotovo da nije moguće izvesti u propisanim rokovima,
- nedostatak licenciranih prevodilaca i ocenjivača,
- mala ciljna grupa usled čega se troškovi izdavanja smatraju neodržvim,
- pomoć traže od matičnih zemalja.

Problemi:

- pravni okvir je jasan, ali konkursa nema suviše koraka za dostavljanje, procenu, ocenu, odobrenje i ostale tehnikalije
- kratki su rokovi za realizaciju po predviđenim koracima – zato udžbenici uvek kasne
- nedostatak stručnih lica po obaveznim etapama (kako ih zakon opisuje) – dok postoji lista ocenjivača rukopisa i recenzenta, nema licenciranih prevodilaca jer prosvetni sistem ne poznaje obrazovnu kategoriju prevodilac (zakon poznaje samo sudske tumače a oni se po pravilu ne angažuju za prevođenje ove vrste), tako tek izdavaš ili ustanova sama kreira listu proverenih kvalifikovanih ocenjivača, recenzenata i prevodilaca
- previše izdavača koji apetitima stvaraju privid suficita na tržištu
- nedostatak adekvatne kontrole

Fondacija Alek Kavčić osnovana je u Americi 2017. godine. U Srbiji počinje sa radom početkom 2020. Osnovni ciljevi fondacije su promocija obrazovanja i nauke. Dosadašnje akcije možete pogledati na strani „Akcije“.

Osnivač fondacije je profesor Aleksandar Kavčić, inženjer i naučnik, poznat po svom patentu za čitanje zapisa sa magnetnih memorija koji se koristi u milijardama računara i diskova širom sveta.

UDŽBENICI

PRISTUPITE

BESPLATNIM UDŽBENICIMA

U PDF FORMATU:

besplatnabiblioteka.com

NARUČITE

ŠTAMPANA IZDANJA UDŽBENIKA

PO CENI OD 2 DINARA PO STRANI:

naruci.fondacijaalekkavcic.org

УЏБЕНИЦИ

Од сада слободно приступајте и нашим **дигиталним уџбеницима**. Тренутно су доступни дигитални уџбеници из Математике и Света око нас за 1. и 2. разред, као и Технике и технологије за 5. разред. Посећујте ову страницу, вредно радимо и ускоро ће их бити још. Можете им приступити помоћу линкова који се отварају испод сличица уџбеника, или кликом на:

 ДИГИТАЛНИ УЏБЕНИЦИ

По цени од **2 динара по страни** можете да наручите оригинална штампана издања уџбеника и конструкторских комплета издавача **Инфотехника** и **Нова школа**, док је преузимање комплетних PDF-ова потпуно бесплатно.

 НАРУЧИВАЊЕ ШТАМПАНИХ УЏБЕНИКА

 САЖЕТА ЛИСТА УЏБЕНИКА

I разред

СВИ

Српски

Математика

Свет око нас

Музичко

Енглески

Ликовно

Шах

БУКВАР
ЗА ПРВИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

ЧАРОВНА СЛОВА
ЧИТАНКА ЗА ПРВИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

„Obrazovnom sistemu ne sme cilj da bude profit već da svaki đak može da dostigne pun potencijal i zbog toga obrazovanje mora da bude besplatno.

„To je zadatak društva - da obezbedi mogućnost svakom pojedincu da ispuni potencijal, a ne da jedan komplet udžbenika košta polovinu plate roditelja.“

Prof. dr Alek Kavčić

Loš prevod zadatka skoro doveo do poništavanja mature

Profesionalni prevodilac?

- ~~• prevodioci po obrazovanju,~~
- ~~• prevodioci po vokaciji~~
- ~~• licencirani prevodioci~~
- Stalni sudski prevodioci/
stalni sudski tumači

UPOZORENJE

**WC SLUŽI SAMO
ZA MALU NUŽDU**

**WC IS NOT FOR
BIG PARTY**

EKŠN
(AKCIJA)

ПАЗИ, ЦЕКИ АПЕ!
ПАЖЊА, ПАС УЈЕДА!
ВИЋАЗ, КУЋА ХАРАП!
ВАРНИНГ, ДОГ ИЗ ХАНГРИ!

 АВ, АВ, АВ !!!
○○○

When you lie on your resume and still get the job

This has got to be one of the best. In Wales, UK, there is a legal requirement for road signs to be in both English and Welsh. So, in this case, the official of the Highways department emailed the English wording to the translator and, after receiving a reply, proceeded to have the sign made and installed. Unfortunately, a few weeks later, Welsh-speaking drivers began to call up to point out that the Welsh reads..... "I am currently out of the office. Please submit any work to the translation team."

SUN AT 15:40

Prva stručna terminološka baza
pravnih i ekonomskih pojmova, na
dosadašnjih 12 jezika postala je
bogatija za: rusinski, rumunski,
romski, češki, bunjevački i slovački
jezik.

М Н И Г Л О С А Р

Пронађи све.

Hvala na pažnji